Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA MACEJA ŠPUNARA [*MACIEJ SZPUNAR*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2018. gada 6. novembrī[1]

Lieta C-492/18 PPU

Openbaar Ministerie
pret
TC

(*rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa, Nīderlande) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Steidzamības prejudiciāla nolēmuma tiesvedība – Policijas un tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās – Pamatlēmums 2002/584/TI – Eiropas apcietināšanas orderis – Lēmums par nodošanu – 17. pants – Pieprasītās personas tiesības – Eiropas Savienības Pamattiesību harta – 6. pants – Tiesības uz brīvību

I. Ievads

1. Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir iesniegts saistībā ar tāda Eiropas apcietināšanas ordera (turpmāk tekstā – "EAO") izpildi Nīderlandē, kuru Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes tiesu iestāde ir izdevusi attiecībā uz TC kriminālvajāšanas veikšanai.

2. Pēc TC aizturēšanas Nīderlandē Tiesā saistībā ar lietu RO[2] tika iesniegts lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, kurš attiecās uz paziņojuma, ko sniegusi Apvienotā Karaliste, par tās nodomu izstāties no Eiropas Savienības, piemērojot LES 50. panta 2. punktu, sekām attiecībā uz tāda EAO izpildi, kuru izdevušas šīs dalībvalsts iestādes. Iesniedzējtiesa izskatāmajā lietā apturēja tiesvedību, gaidot sprieduma lietā RO pasludināšanu, kas ir izraisījis to, ka TC atradās apcietinājumā laikposmu, kas pārsniedz 90 dienas.

3. Tomēr atbilstoši tiesību normai, ar kuru Nīderlandes tiesībās ir transponēts Pamatlēmums 2002/584/TI[3], saskaņā ar EAO pieprasītās personas apcietinājums būtu jāaptur pēc 90 dienu termiņa beigām no šīs personas aizturēšanas dienas. Tomēr Nīderlandes tiesas uzskata, ka šis termiņš ir jāaptur, lai šādu personu varētu paturēt apcietinājumā.

4. Tieši šajā kontekstā iesniedzējtiesa jautā Tiesai par TC turēšanas apcietinājumā atbilstību Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 6. pantam.

1 Oriģinālvaloda – franču.

2 Spriedums, 2018. gada 19. septembris, RO (C-327/18 PPU, EU:C:2018:733).

3 Padomes Pamatlēmums (2002. gada 13. jūnijs) par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm (OV 2002, L 190, 1. lpp.), kas grozīts ar Padomes Pamatlēmumu 2009/299/TI (2009. gada 26. februāris), ar ko groza Pamatlēmumus 2002/584/TI, 2005/214/TI, 2006/783/TI, 2008/909/TI un 2008/947/TI, tādējādi stiprinot personu procesuālās tiesības un veicinot savstarpējas atzīšanas principa piemērošanu attiecībā uz aizmuguriskiem nolēmumiem (OV 2009, L 81, 24. lpp.) (turpmāk tekstā – "Pamatlēmums").

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

5. Saskaņā ar Pamatlēmuma 1. panta 3. punktu ar to "[ne]groza pienākumu ievērot pamattiesības un tiesību pamatprincipus, kā tie minēti 6. pantā Līgumā par Eiropas Savienību".

6. Saskaņā ar Pamatlēmuma 12. pantu "Personas turēšana apcietinājumā":

"Ja personu apcietina, pamatojoties uz [EAO], izpildes tiesu iestāde lemj par to, vai pieprasītajai personai ir jāpaliek apcietinājumā saskaņā ar izpildes dalībvalsts tiesībām. Personu var provizoriski atbrīvot ikvienā brīdī saskaņā ar izpildes dalībvalsts iekšējām tiesībām ar noteikumu, ka minētās dalībvalsts kompetentā iestāde veic visus pasākumus, ko tā uzskata par vajadzīgiem, lai novērstu personas bēgšanu."

7. Saskaņā ar Pamatlēmuma 17. panta 1., 3.–5. un 7. punktu:

"1. [EAO] izskata un izpilda steidzamības kārtā.

[..]

3. Pārējos gadījumos galīgais lēmums par [EAO] izpildi būtu jāpieņem 60 dienu laikā pēc pieprasītās personas apcietināšanas.

4. Īpašos gadījumos, kad [EAO] nevar izpildīt termiņos, kas paredzēti 2. vai 3. punktā, izpildes tiesu iestāde nekavējoties par to informē izsniegšanas tiesu iestādi, norādot kavēšanās iemeslus. Šādos gadījumos šos termiņus var pagarināt par 30 dienām.

5. Kamēr izpildes tiesu iestāde nav pieņēmusi galīgo lēmumu par [EAO], tā nodrošina to, ka materiālie nosacījumi, kas nepieciešami faktiskai personas nodošanai, būtu ievēroti arī turpmāk.

[..]

7. Ja izņēmuma gadījumos dalībvalsts nevar ievērot šajā pantā paredzētos termiņus, tā informē *Eurojust*, norādot kavēšanās iemeslus. Turklāt dalībvalsts, kas vairākkārt saskārusies ar kavējumiem no citas dalībvalsts puses Eiropas apcietināšanas ordera izpildē, par to informē Padomi, lai dalībvalstu līmenī izvērtētu šī Pamatlēmuma ieviešanu."

B. Nīderlandes tiesības

8. Nīderlandes tiesībās Pamatlēmums tika transponēts ar *Overleveringswet* (*Stb*. 2004, Nr. 195) (Likums par personas nodošanu, turpmāk tekstā – "*OLW*"). *OLW* 22. panta 1., 3. un 4. punktā ir noteikts:

"1. *Rechtbank* (tiesa) pieņem lēmumu par personas nodošanu ne vēlāk kā sešdesmit dienu laikā pēc 21. pantā minētās pieprasītās personas aizturēšanas.

[..]

3. Izņēmumu gadījumos un norādot izsniegšanas tiesu iestādei kavēšanās iemeslus, *rechtbank* (tiesa) var pagarināt sešdesmit dienu termiņu vēl par trīsdesmit dienām.

4. Ja 3. punktā norādītajā termiņā *rechtbank* (tiesa) nepieņem lēmumu, tā var atkārtoti pagarināt termiņu uz nenoteiktu laiku, paredzot pieprasītās personas brīvības atņemšanas izpildes nosacītu pagaidu apturēšanu un informējot izsniegšanas tiesu iestādi."

9. Atbilstoši *OLW* 64. panta noteikumiem:

"1. Gadījumos, ja lēmums par brīvības atņemšanas piemērošanu varētu tikt pieņemts vai tāds ir jāpieņem saskaņā ar šo likumu, šī brīvības atņemšanas izpilde, paredzot nosacījumus, var tikt atlikta vai apturēta līdz *rechtbank* (tiesas) lēmuma, ar kuru tiek atļauta pieprasītās personas nodošana, pasludināšanai. Paredzētie nosacījumi ir domāti tikai, lai novērstu personas bēgšanu.

2. Kriminālprocesa kodeksa 80. pants, izņemot tā 2. punktu, un 81.–88. pants ir *mutatis mutandis* piemērojami *rechtbank* (tiesas) vai izmeklētājtiesneša rīkojumiem saskaņā ar tā 1. punktu."

10. Saskaņā ar *Wetboek van Strafvordering* (Nīderlandes Kriminālprocesa kodekss) 84. panta 1. punkta pirmo teikumu, kas ir piemērojams, pamatojoties uz *OLW* 64. panta 2. punktu, prokuratūra var izdot rīkojumu aizturēt pieprasīto personu kāda no nosacījumiem, kuri ir noteikti saistībā ar apcietinājuma nodošanas vajadzībām apturēšanu, neievērošanas gadījumā vai ja konkrēti apstākļi norāda uz bēgšanas risku.

III. Fakti un tiesvedība iesniedzējtiesā

11. 2017. gada 12. jūnijā Apvienotās Karalistes tiesu iestāde izdeva EAO krimināl vajāšanas veikšanai attiecībā uz TC – Lielbritānijas pilsoni –, kurš dzīvo Spānijā un kurš tiek turēts aizdomās par to, ka viņš ir piedalījies stipro narkotiku ievešanā, izplatīšanā un pārdošanā.

12. TC tika aizturēts 2018. gada 4. aprīlī Nīderlandē. 60 dienu termiņš, kas paredzēts *OLW* 22. panta 1. punktā un Pamatlēmuma 17. panta 3. punktā, lai pieņemtu lēmumu par EAO izpildi, sākās šajā datumā.

13. 2018. gada 31. maijā iesniedzējtiesa par 30 dienām pagarināja termiņu, lai pieņemtu lēmumu par EAO izpildi.

14. Ar 2018. gada 14. jūnija lēmumu iesniedzējtiesa apturēja tiesvedību, gaidot sprieduma lietā RO [4] pasludināšanu. Turklāt iesniedzējtiesa atļāva apturēt termiņu, lai pieņemtu lēmuma par EAO izpildi, tādējādi TC ir ticis paturēts apcietinājumā.

15. 2018. gada 27. jūnijā TC juriskonsults, pamatojoties uz *OLW* 22. panta 4. punktu, iesniedzējtiesā iesniedza lūgumu par viņa provizorisku atbrīvošanu no 2018. gada 4. jūlija, proti, pēc 90 apcietinājuma dienām. Saskaņā ar *OLW* 22. panta 4. punktu iesniedzējtiesai principā ir jāizbeidz personas turēšana apcietinājumā saistībā ar pieprasītās personas nodošanu, ja ir beidzies 90 dienu termiņš, kas noteikts, lai pieņemtu galīgo lēmumu par EAO izpildi.

16. Šādos apstākļos iesniedzējtiesa uzskata, pirmkārt, ka, transponējot Pamatlēmumu, Nīderlandes likumdevējs ir pamatojies uz pieņēmumu, ka saskaņā ar Pamatlēmumu, beidzoties 90 dienu termiņam, pieprasītā persona vairs neatrodas apcietinājumā saistībā ar tās nodošanu. Taču no sprieduma *Lanigan* [5] izrietot, ka Pamatlēmumā nav paredzēts vispārīgs beznosacījumu pienākums šo personu (provizoriski) atbrīvot, ja ir pārsniegts 90 dienu termiņš, ja vien nodošanas procedūra ir tikusi īstenota pietiekami rūpīgi un ja tādējādi apcietinājuma ilgums nav pārmērīgs [6].

4 Spriedums, 2018. gada 19. septembris, RO (C-327/18 PPU, EU:C:2018:733).

5 Spriedums, 2015. gada 16. jūlijs, *Lanigan* (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 50. punkts).

6 Spriedums, 2015. gada 16. jūlijs, *Lanigan* (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 52. un 58. punkts).

17. *Rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa) piebilst, otrkārt, ka *OLW* 22. panta 4. punktā pietiekami neesot ņemti vērā pienākumi, kuri iesniedzējtiesai ir saskaņā ar Savienības primāro tiesību normām.

18. Precīzāk, iesniedzējtiesa norāda, ka tai, pirmkārt, ir jāvēršas Tiesā, uzdodot prejudiciālu jautājumu, ja atbilde uz šo jautājumu ir vajadzīga, lai pasludinātu savu nolēmumu par EAO izpildi, otrkārt, ir jāsagaida atbilde uz citu dalībvalstu tiesu iestāžu uzdotajiem jautājumiem, ja atbilde uz jautājumu, kuru ir iesniegusi kāda cita tiesa, ir vajadzīga, lai pieņemtu savu nolēmumu, un, visbeidzot treškārt, atbilstoši spriedumam *Aranyosi* un *Căldăraru*[7] ir jāatliek lēmuma par personas nodošanu pieņemšana, ja pastāv reāls necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās risks attiecībā uz pieprasīto personu izsniegšanas dalībvalstī.

19. Šajā ziņā iesniedzējtiesa arī precizē, ka saskaņā ar Tiesas judikatūru apstākļi, kuri rada kādu no iepriekš minētajiem pienākumiem, veido "izņēmuma apstākļus" Pamatlēmuma 17. panta 7. punkta izpratnē, kas liedz izpildes dalībvalstij ievērot 90 dienu termiņu attiecībā uz lēmuma pieņemšanu[8].

20. Turklāt iesniedzējtiesa norāda, ka tā ir identificējusi vairākus iemeslus, kuri, pēc tās domām, liecina par risku, ka TC aizbēgs pēc viņa atbrīvošanas. Šādos apstākļos iesniedzējtiesa uzskata, ka tā nevar izbeigt TC brīvības atņemšanu, vienlaikus nodrošinot to, lai materiālie nosacījumi, kas nepieciešami faktiskai TC nodošanai Pamatlēmuma 17. panta 5. punkta izpratnē, būtu ievēroti arī turpmāk.

21. Lai atrisinātu pretrunu starp iesniedzējtiesai uzliktajiem pienākumiem un *OLW* 22. panta 4. punkta formulējumu, iesniedzējtiesa uzsver, ka savos agrākajos nolēmumos tā ir interpretējusi šo tiesību normu veidā, kuru tā uzskata par atbilstošu Pamatlēmumam. Tādējādi atbilstoši šai interpretācijai, ja pastāv apstākļi, kas rada kādu no pienākumiem, kuri minēti šo secinājumu 18. punktā, tā aptur termiņu lēmuma par EAO izpildi pieņemšanai. Šajā apturēšanas laikposmā tai neesot provizoriski jāatbrīvo pieprasītā persona, jo 90 dienu termiņš nesaīsinās un tātad nevar izbeigties. Ar šādu interpretāciju tiekot pieļauta provizoriska atbrīvošana it īpaši tad, ja apcietinājuma ilgums kļūst pārmērīgs. Tomēr iesniedzējtiesa uzskata, ka šajā lietā apcietinājums saistībā ar TC nodošanu nav kļuvis pārmērīgs.

22. Tomēr iesniedzējtiesa norāda, ka *Gerechtshof Amsterdam* (Amsterdamas apelācijas tiesa, Nīderlande) – apelācijas tiesa šajā jomā – savos agrākajos nolēmumos savukārt ir uzskatījusi, ka *OLW* 22. panta 4. punkts nevar tikt interpretēts tā, kā tas ir ierosināts iepriekšējā punktā. Pēc iesniedzējtiesas domām, *Gerechtshof Amsterdam* (Amsterdamas apelācijas tiesa) izsver intereses aizsargāt Savienības tiesību sistēmu un intereses aizsargāt valsts tiesības atbilstoši tiesiskās drošības principam, lai noteiktu, vai ir jāaptur termiņi lēmuma par EAO izpildi pieņemšanai.

23. Tomēr no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka šo interešu izsvēršana līdz šim vienmēr ir izraisījusi konkrētu rezultātu, kurš ir identisks tam, kas panākts, īstenojot iesniedzējtiesas pieeju. Katrā ziņā savā lēmumu pieņemšanas praksē iesniedzējtiesa ir turpinājusi piemērot savā judikatūrā sniegto interpretāciju.

7 Spriedums, 2016. gada 5. aprīlis, *Aranyosi* un *Căldăraru* (C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198).

8 Šajā ziņā iesniedzējtiesa min 2013. gada 30. maija spriedumu F (C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, 64. un 65. punkts) un 2016. gada 5. aprīļa spriedumu *Aranyosi* un *Căldăraru* (C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 99. punkts).

IV. Tiesai uzdotais prejudiciālais jautājums

24. Šādos apstākļos ar 2018. gada 27. jūlija lēmumu, kas Tiesas kancelejā reģistrēts tajā pašā dienā, *rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa, Nīderlande) uzdeva Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai apcietinājuma pieprasītās personas nodošanas vajadzībām piemērošanas turpināšana, pastāvot šīs personas bēgšanas riskam, uz laiku, kas pārsniedz 90 dienas no šīs personas aizturēšanas dienas, ir pretrunā [Hartas] 6. pantam, ja:

– izpildes dalībvalsts transponēja Pamatlēmuma [2002/584] 17. pantu tādējādi, ka pieprasītās personas apcietinājums nodošanas vajadzībām ir vienmēr jāaptur, ja galīgā lēmuma pieņemšanai par [EAO] izpildi paredzētais 90 dienu termiņš ir beidzies, un

– šīs dalībvalsts tiesu iestādes interpretē valsts tiesisko regulējumu tādējādi, ka termiņš lēmuma pieņemšanai tiek apturēts, tiklīdz izpildes tiesas iestāde nolemj vērsties Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu vai sagaidīt atbildi uz citas izpildes tiesu iestādes uzdoto prejudiciālo jautājumu, vai arī atlikt lēmumu par personas nodošanu, ja attiecībā uz pieprasīto personu pastāv faktisks necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās risks izsniegšanas dalībvalstī?"

V. Tiesvedība Tiesā

25. Tā kā TC atrodas apcietinājumā un lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir izvirzīti jautājumi jomā, uz kuru attiecas Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) trešās daļas V sadaļa, ar šo pašu lēmumu iesniedzējtiesa arī lūdza Tiesu šim lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu piemērot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību, kas paredzēta tās Reglamenta 107. pantā.

26. Ar 2018. gada 9. augusta lēmumu Tiesa nolēma apmierināt šo lūgumu.

27. Pamatlietas dalībnieki, Nīderlandes valdība un Eiropas Komisija iesniedza savus rakstveida apsvērumus. Šie lietas dalībnieki, kā arī Nīderlandes, Čehijas Republikas, Īrijas un Itālijas valdības un Komisija sniedza arī mutvārdu apsvērumus 2018. gada 4. oktobra tiesas sēdē.

28. Pa to laiku 2018. gada 19. septembrī Tiesa pasludināja spriedumu lietā RO (C-327/18 PPU), kuru gaidot 2018. gada 14. jūnijā tika apturēta tiesvedība pamatlietā. Šajā spriedumā Tiesa būtībā ir uzskatījusi, ka izpildes dalībvalsts nevar atteikt EAO izpildi, kamēr izsniegšanas dalībvalsts ir Eiropas Savienībā.

29. Atbildot uz Tiesas lūgumu, 2018. gada 26. septembrī iesniedzējtiesa norādīja, ka attiecīgais EAO vēl nav izpildīts un ka TC joprojām atrodas apcietinājumā. Tādējādi TC atrodas apcietinājumā vairāk nekā 6 mēnešus no dienas, kad notika tiesas sēde.

VI. Analīze

30. Ar prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai saskaņā ar EAO pieprasītās personas paturēšana apcietinājumā, ja ir beidzies 90 dienu termiņš no šīs personas aizturēšanas dienas, ir tiesību uz brīvību ierobežojums, kurā ir ievērota Hartas 6. pantā un 52. panta 1. punktā ietvertā prasība par juridiskā pamata esamību, ja šis ierobežojums ir balstīts uz valsts tiesību normas, ar kuru netiek pieļauta šāda apcietinājuma turpmāka piemērošana, dažādām interpretācijām judikatūrā.

31. Lēmumā par prejudiciāla jautājuma uzdošanu ir ietverti arī daži jautājumi, kuri nav atspoguļoti prejudiciālajā jautājumā. Tie attiecas uz to, vai gadījumā, ja Tiesa uz prejudiciālo jautājumu atbildētu tādējādi, ka apcietinājuma turpmāka piemērošana ir pretrunā Hartai, iesniedzējtiesai nebūtu jāpiemēro *OLW* 22. panta 4. punkts. Šie jautājumi, manuprāt, attiecas uz valsts tiesai uzlikto pienākumu atkāpties no valsts tiesību normām, kuras nav saderīgas ar Savienības tiesībām, ja šī tiesa nespēj nodrošināt saderību ar Savienības tiesībām, izmantojot tās judikatūrā sniegto interpretāciju.

32. Šajos secinājumos iesaku Tiesai uz prejudiciālo jautājumu atbildēt tādējādi, ka tādos apstākļos, kādi ir šajā lietā, ar Hartu netiek pieļauta apcietinājuma turpmāka piemērošana, tiklīdz ir pagājis 90 dienu termiņš no aizturēšanas dienas. Precīzāk, es uzskatu, ka iesniedzējtiesas un *Gerechtshof Amsterdam* (Amsterdamas apelācijas tiesa) judikatūrā sniegtās interpretācijas neatbilst prasībai par juridiskā pamata esamību Hartas 52. panta 1. punkta izpratnē.

33. Ņemot vērā atbildi, kuru es iesaku sniegt uz formulēto prejudiciālo jautājumu, lai sniegtu lietderīgu atbildi iesniedzējtiesai, ir arī jāatrisina juridiskā problēma, kas saistīta ar valsts tiesas pienākumu atkāpties no savu valsts tiesību normām, kuras nav saderīgas ar Savienības tiesībām. Tomēr jautājumi, kurus šajā ziņā izvirza iesniedzējtiesa, ir balstīti uz pieņēmumu, ka tāda valsts tiesību norma kā *OLW* 22. panta 4. punkts ir pretrunā sistēmai, kas izveidota ar Pamatlēmumu.

34. Tādēļ es izvērtēšu, pirmkārt, jautājumu, vai prasība par juridiskā pamata esamību ir izpildīta, ja izpildes tiesu iestādes judikatūras ceļā mēģina noteikt tiesību uz brīvību ierobežojumu. Otrkārt, pievērsīšos jautājumam par to, vai Pamatlēmumam atbilst tāda valsts tiesību norma, kurā ir paredzēts beznosacījumu pienākums atbrīvot saskaņā ar EAO pieprasīto personu, tiklīdz ir pagājis 90 dienu termiņš no šīs personas aizturēšanas dienas. Tad, ja atbilde uz šo jautājumu būs noraidoša, treškārt, es izskatīšu problemātiku, kas saistīta ar pienākumu atkāpties no šādas tiesību normas, ar kuru ir transponēts Pamatlēmums.

A. Par prasību saistībā ar juridiskā pamata esamību

35. Hartas 52. panta 1. punkts lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu tiešām skaidri nav minēts. Iesniedzējtiesa jautā Tiesai par tās lūgumā aprakstīto judikatūrā sniegto interpretāciju atbilstību Hartas 6. pantam un šajā kontekstā vairākkārt atsaucas uz tiesiskās drošības principu.

36. Tomēr es uzskatu, pirmkārt, ka personas brīvības atņemšana veido Hartas 6. pantā nostiprināto tiesību izmantošanas ierobežojumu. Šāds ierobežojums ir pretrunā šai tiesību normai, ja ar to netiek izpildītas prasības, kas minētas Hartas 52. panta 1. punktā [9]. Otrkārt, tiesiskās drošības princips it īpaši pieprasa, lai noteikumi būtu skaidri, precīzi un to sekas būtu paredzamas sevišķi tad, ja tie var radīt negatīvas sekas personām [10]. Kā to parādīšu šo secinājumu 39.–52. punktā, tādi paši nosacījumi ir jāizpilda attiecībā uz prasību par juridiskā pamata esamību Hartas 52. panta 1. punkta izpratnē. Šo iemeslu dēļ varētu uzskatīt, ka šī prasība atspoguļo tiesiskās drošības principu Hartā garantēto tiesību un brīvību izmantošanas ierobežojuma kontekstā.

9 Tāpat man šķiet, ka problēmu, kuras ir izvirzītas prejudiciālajā jautājumā, formulēšana šādā veidā ir atbilstoša argumentācijai, kuru Tiesa ir sniegusi 2015. gada 16. jūlija spriedumā *Lanigan* (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 54. un 55. punkts). Tiesa ir pamatojusies uz principu, ka pieprasītās personas paturēšana apcietinājumā veido ierobežojumu Hartas 52. panta 1. punkta izpratnē. Tādu pašu pieeju Tiesa ir izmantojusi spriedumā *Aranyosi* un *Căldăraru* (C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 101. punkts), uzskatot, ka tad, ja tiesu iestāde nav pieņēmusi lēmumu par apcietināšanas ordera izpildi, beidzoties 90 dienu termiņam, un ja šajā stadijā tā paredz paturēt personu apcietinājumā, tai ir jāievēro samērīguma prasība, kas paredzēta Hartas 52. panta 1. punktā. Attiecībā uz tiesību uz brīvību ierobežojumu, kas izpaužas kā attiecīgās personas aizturēšana, skat. 2016. gada 15. februāra spriedumu N. (C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 51. punkts).

10 Skat. it īpaši spriedumu, 2008. gada 18. novembris, *Förster* (C-158/07, EU:C:2008:630, 67. punkts un tajā minētā judikatūra).

37. Atbildes, ka ar Hartu netiek pieļautas Nīderlandes tiesu izmantotās interpretācijas, atbalstītāji, proti, TC, Nīderlandes valdība un Itālijas valdība, kā arī Komisija, pauž šaubas attiecībā uz to, ka Nīderlandes tiesībās pastāv juridiskais pamats, kas ļauj turpināt piemērot apcietinājumu pēc 90 dienu termiņa beigām no aizturēšanas dienas. Savukārt Īrijas valdība uzskata, ka valsts tiesību normas interpretācija judikatūrā var veidot šādu juridisko pamatu ar nosacījumu, ka tā atbilst zināmiem nosacījumiem [11].

38. Tādēļ es uzskatu, ka izskatāmās lietas kontekstā ir jāatbild uz jautājumu, vai attiecībā uz tādām interpretācijām judikatūrā kā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu aprakstītās ir ievērota prasība par juridiskā pamata esamību, kas paredzēta Hartas 52. panta 1. punktā.

1. "Tiesību akta" iezīmju noteikšana Hartas 52. panta 1. punkta izpratnē

39. Atzinumā 1/15 [12] Tiesa ir noraidījusi Eiropas Parlamenta argumentu, ka termins "tiesību akts", kas konkrēti ir izmantots Hartas 52. panta 1. punktā, sakrītot ar jēdzienu "leģislatīvs akts", kurš ir paredzēts LESD [13]. Tiesa ir uzskatījusi, ka "šajā procesā vispār nav ticis apgalvots, ka paredzētais nolīgums varētu neatbilst pieejamības un paredzamības prasībām, kas nepieciešamas, lai tajā noteikto iejaukšanos varētu uzskatīt par tādu, kas ir paredzēta tiesību aktos Hartas [..] 52. panta 1. punkta izpratnē" [14]. Tādējādi no atzinuma 1/15 [15] var secināt, ka nosacījumi, kuri ir nepieciešami, lai izpildītu prasību par juridisko pamatu, ir saistīti nevis ar ierobežojuma avota formālajām iezīmēm, bet gan drīzāk ar tā materiālajām iezīmēm attiecībā uz tā pieejamību un paredzamību. Tādējādi varētu rasties jautājums, vai noteiktos gadījumos judikatūra, kurai piemīt šīs materiālās iezīmes, var veidot juridisko pamatu, kas attaisno Hartā garantēto tiesību ierobežojumu.

40. Tomēr ir jāprecizē, ka spriedumā *Knauf Gips*/Komisija [16], daļēji atceļot Vispārējās tiesas spriedumu, Tiesa ir nospriedusi, ka, ja nepastāv šajā ziņā tieši paredzēts juridiskais pamats, tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību un piekļuvi objektīvai tiesai, kas garantētas Hartas 47. pantā, ierobežojums ir pretrunā it īpaši tiesiskuma pamatprincipam. Šajā kontekstā Tiesa ir atgādinājusi, ka saskaņā ar šīs Hartas 52. panta 1. punktu visiem tajā atzīto tiesību un brīvību izmantošanas ierobežojumiem ir jābūt noteiktiem tiesību aktos.

41. Norādīšu, ka spriedumā *Knauf Gips*/Komisija [17] Vispārējā tiesa bija balstījusi Tiesas kritizēto ierobežojumu uz spriedumu *Akzo Nobel*/Komisija [18]. Tātad runa bija par judikatūrā sniegto risinājumu. Līdz ar to es uzskatu, ka Tiesas atsauce uz "juridiskā pamata neesamību" pierāda, ka tādos apstākļos, kādi ir bijuši šajā lietā, judikatūra nebija atbilstošs pamats, lai attaisnotu Hartā garantēto tiesību ierobežojumu.

42. Ir taisnība, ka risinājums, kurš ir izmantots spriedumā *Knauf Gips*/Komisija [19], nevar tikt saprasts kā tāds, kas parasti nozīmē, ka judikatūra nekādā gadījumā nevar veidot ierobežojuma pamatu Hartas 52. panta 1. punkta izpratnē. Tomēr ar šo spriedumu tiek norādīts uz pamattiesību ierobežojuma ieviešanas judikatūras ceļā vairākām īpatnībām.

11 Hartas 52. panta 1. punktā tik tiešām ir noteiktas papildu prasības Hartā atzīto tiesību un brīvību izmantošanas ierobežojuma pieļaušanai. Tomēr, ja prasība par juridiskā pamata esamību nav izpildīta, nav jāpārbauda, vai šīs pārējās prasības ir izpildītas.

12 Atzinums 1/15 (ES un Kanādas PDR nolīgums), 2017. gada 26. jūlijs (EU:C:2017:592).

13 Atzinums 1/15 (ES un Kanādas PDR nolīgums), 2017. gada 26. jūlijs (EU:C:2017:592, 37. punkts).

14 Atzinums 1/15 (ES un Kanādas PDR nolīgums), 2017. gada 26. jūlijs (EU:C:2017:592, 146. punkts).

15 Atzinums 1/15 (ES un Kanādas PDR nolīgums), 2017. gada 26. jūlijs (EU:C:2017:592).

16 Spriedums, 2010. gada 1. jūlijs, *Knauf Gips*/Komisija (C-407/08 P, EU:C:2010:389, 91. un 92. punkts).

17 Spriedums, 2008. gada 8. jūlijs, *Knauf Gips*/Komisija (T-52/03, nav publicēts, EU:T:2008:253, 360. punkts).

18 Spriedums, 2006. gada 27. septembris, *Akzo Nobel*/Komisija (T-330/01, EU:T:2006:269).

19 Spriedums, 2010. gada 1. jūlijs, *Knauf Gips*/Komisija (C-407/08 P, EU:C:2010:389, 91. un 92. punkts).

43. Šajā lietā runa bija par blakus judikatūru. Turklāt spriedumu *Akzo Nobel*/Komisija [20], kuru ir izvirzījusi Vispārējā tiesa savu secinājumu, kurus ir atspēkojusi Tiesa, pamatošanai, Tiesa nebija pārbaudījusi, jo prasītāja atteicās iesniegt apelācijas sūdzību par šo spriedumu [21]. Tādēļ no sprieduma *Knauf Gips*/Komisija [22] nevar tikt izdarīts secinājums, ka Tiesa būtu izslēgusi, ka judikatūra, ja tā ir pieejama, paredzama un tā nav zemāko instanču tiesu judikatūra, kuru nav apstiprinājušas augstāko instanču tiesas, varētu veidot ierobežojuma juridisko pamatu Hartas 52. panta 1. punkta izpratnē.

44. Man šķiet, ka šai interpretācijai ir piekrituši daži ģenerāladvokāti, kuri jau ir izteikušies par šo problemātiku tādējādi, ka Hartā garantēto tiesību ierobežošanas pamatā noteiktos gadījumos var būt judikatūra, kura ir pastāvīga un kuru ievēro zemāko instanču tiesas [23]. Uzsvars, kas likts uz judikatūras atzīšanu zemāko instanču tiesās, šķiet, tomēr norāda uz to, ka šai judikatūrai ir jābūt augstāko instanču tiesu judikatūrai vai vismaz šīm tiesām tā ir jāapstiprina.

45. Tāpat Eiropas Cilvēktiesību tiesa (turpmāk tekstā – "ECT"), šķiet, neizslēdz, ka brīvības, kas garantēta Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā, kura parakstīta Romā 1950. gada 4. novembrī (turpmāk tekstā – "ECPAK"), ierobežojums varētu izrietēt no pieejamas un paredzamas judikatūras, ja runa ir par judikatūru, kurai ir raksturīga zināma stabilitāte un kuru ievēro zemāko instanču tiesas [24].

46. Tādējādi, ņemot vērā iepriekš minēto, es uzskatu, ka judikatūra var atbilst prasībai par juridiskā pamata esamību ar nosacījumu, pirmkārt, ka tā ir pieejama un paredzama (vispārējās prasības) un, otrkārt, ka tā ir pastāvīga un sistemātiski nav tikusi apšaubīta (īpašās prasības).

2. Vai tiesību uz brīvību izmantošanas ierobežojums, kas izpaužas kā indivīda apcietinājums, atbilst prasībai par juridiskā pamata esamību, ja šis ierobežojums izriet no judikatūras?

47. Izskatāmā lieta ir īpaša ar to, ka Nīderlandes izpildes tiesu iestādes ir attīstījušas interpretācijas judikatūrā, ar kurām tās mēģina noteikt tiesību uz brīvību ierobežojumus, kas ir pretrunā tiesību akta šī termina formālā nozīmē skaidram formulējumam.

48. Proti, attiecībā uz tiesību uz brīvību ierobežojumu, kas izpaužas kā indivīda apcietinājums, ECT uzskata, ka ECPAK 5. pantā minētā prasība, saskaņā ar kuru brīvības atņemšanai ir jānotiek "likumā noteiktajā kārtībā", ir jāsaprot tādējādi, ka ierobežojuma juridiskajam pamatam ir jābūt pietiekami pieejamam, precīzam un paredzamam, lai sniegtu indivīdam adekvātu aizsardzību pret patvaļu [25].

20 Spriedums, 2006. gada 27. septembris, *Akzo Nobel*/Komisija (T-330/01, EU:T:2006:269).

21 Skat. Tiesas priekšsēdētāja rīkojumu, 2007. gada 8. maijs, *Akzo Nobel*/Komisija (C-509/06 P, nav publicēts, EU:C:2007:269).

22 Spriedums, 2010. gada 1. jūlijs (C-407/08 P, EU:C:2010:389, 91. un 92. punkts).

23 Secinājumos, kuri sniegti apvienotajās lietās NS (C-411/10 un C-493/10, EU:C:2011:610, 75. zemsvītras piezīme), ģenerāladvokāte V. Trstenjaka [*V. Trstenjak*] ir uzskatījusi, ka pamattiesību ierobežojums, kas nostiprināts valsts tiesībās, var izrietēt arī no paražu tiesībām vai judikatūras ceļā iedibinātajām tiesībām. Šajā ziņā man šķiet, ka paražu tiesībām vai judikatūras ceļā iedibinātajām tiesībām pēc savas būtības ir raksturīga stingra stabilitāte un noteikta saistoša iedarbība. Ir taisnība, ka secinājumos, kuri sniegti lietā *Scarlet Extended* (C-70/10, EU:C:2011:255, 113. punkts), ģenerāladvokāts P. K. Viljalons [*P. C. Villalón*] ir norādījis, ka "pietiktu ar vienu likumu parlamentārā izpratnē, lai varētu turpināt izskatīt citus Hartas 52. panta 1. punktā paredzētos nosacījumus". Tomēr vēlāk šis pats ģenerāladvokāts secinājumos lietā *Coty Germany* (C-580/13, EU:C:2015:243, 37. punkts) ir uzskatījis, ka "pastāvīgā judikatūra", kura ir publicēta – un līdz ar to ir pieejama – un kuru ievēro zemāko instanču tiesas, noteiktos apstākļos pat papildina tiesību normu un to skaidro, lai šī norma kļūtu paredzama.

24 Skat. ECT, 1979. gada 26. aprīlis, *Sunday Times* pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:1979:0426JUD000653874, 47.–52. punkts). Skat. arī ECT, 1998. gada 25. maijs, *Müller* u.c. pret Šveici, (CE:ECHR:1988:0524JUD001073784, 29. punkts). Pēc ECT domām, judikatūra, kura ir "publicēta un tādējādi pieejama un kuru ievēro zemāko instanču tiesas", kā arī kurā ir precizēta valsts tiesību normas, ar kuru ir ieviests ierobežojums attiecībā uz tiesībām brīvi izteikties, piemērojamība, var atbilst prasībai par juridiskā pamata esamību.

25 Skat. ECT, 2008. gada 24. aprīlis, *Ismoilov* u.c. pret Krieviju, (CE:ECHR:2008:0424JUD000294706, 137. punkts), un ECT, 2016. gada 19. maijs, J.N. pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:2016:0519JUD003728912, 77. punkts).

49. Pamatojoties uz tādiem pašiem kritērijiem, spriedumā *Al Chodor*[26] Tiesa ir norādījusi, ka aizturēšana ir jāatzīst par prettiesisku, ja objektīvi kritēriji, kuri norāda uz attiecīgās personas aizbēgšanas risku, kas ir aizturēšanas iemesls, izriet no iedibinātās judikatūras, ar kuru tiek apstiprināta policijas iestāžu pastāvīgā prakse, un tie nav noteikti vispārpiemērojamā saistošā tiesību normā[27]. Savukārt vispārpiemērojamu tiesību normu pieņemšana sniedz vajadzīgās garantijas, jo ar šādu tekstu saistoši un iepriekš zināmā veidā tiek ierobežota minēto iestāžu plašā novērtējuma brīvība, izvērtējot katra konkrētā gadījuma apstākļus. Turklāt saistošā tiesību normā noteikti kritēriji labāk pakļaujas minēto iestāžu novērtējuma brīvības ārējai pārbaudei, lai aizsargātu pieteikumu iesniedzējus pret patvaļīgu brīvības atņemšanu[28].

50. Ir taisnība, ka tāpat spriedumā *Al Chodor*[29] Tiesa arī ir precizējusi, ka tiesību uz brīvību izmantošanas ierobežojums šajā gadījumā ir pamatots ar Savienības tiesību normu, kurā savukārt ir atsauce uz valsts tiesībām, kurās ir jānosaka objektīvi kritēriji, kas norādītu uz bēgšanas iespējamības pastāvēšanu. Proti, Tiesa ir nospriedusi, ka šajās Savienības tiesību normās dalībvalstīm ir paredzēts pienākums šādus objektīvus kritērijus noteikt vispārpiemērojamā saistošā tiesību normā[30].

51. Tomēr no tā, ka Tiesa lielā mērā ir iedvesmojusies no ECT judikatūras, es secinu, ka neatkarīgi no regulatīvā konteksta un Savienības tiesību aktiem, kuri tiek piemēroti šajā gadījumā, visas prasības par juridiskā pamata esamību, skaidrību, paredzamību, pieejamību un aizsardzību pret patvaļu (vienmēr) būtu jāizpilda, ja runa ir par indivīda brīvības atņemšanu. Proti, ar jebkāda veida brīvības atņemšanu tiek būtiski pārkāptas tiesības uz brīvību, un tādējādi attiecībā uz to ir jāizpilda stingras prasības.

52. No šiem apsvērumiem izriet, ka, saskaroties ar Hartas 6. pantā garantēto tiesību uz brīvību ierobežojumu, kas izpaužas kā indivīda apcietinājums, ir jāpiemēro īpaši stingras prasības. It īpaši svarīgi ir novērst jebkādu patvaļas risku, kas varētu rasties, nepastāvot skaidram, precīzam un paredzamam juridiskajam pamatam.

53. Tādēļ iesniedzējtiesai ir jāsniedz lietderīga atbilde uz jautājumu, vai tādas judikatūrā sniegtās interpretācijas kā šajā lietā atbilst iepriekš izklāstītajām prasībām.

3. Piemērošana konkrētajā gadījumā

54. Atgādinājumam – iesniedzējtiesa norāda, ka tās judikatūra, kā arī *Gerechtshof Amsterdam* (Amsterdamas apelācijas tiesa) judikatūra ir publicēta, no kā izriet, ka TC varēja paredzēt – vajadzības gadījumā pēc konsultēšanās ar savu juriskonsultu –, ka apcietinājums saistībā ar viņa nodošanu varētu tikt pagarināts, pārsniedzot 90 dienu termiņu no viņa aizturēšanas dienas. Tā uzsver, ka šīs judikatūrā sniegtās interpretācijas ir skaidras un ir saistītas ar konkrēti definētām situācijām. Turklāt iesniedzējtiesa apgalvo, ka, lai gan tās judikatūrā sniegtajā interpretācijā ir izmantota argumentācija, kas atšķiras no *Gerechtshof Amsterdam* (Amsterdamas apelācijas tiesa) izmantotās argumentācijas, tomēr šīs argumentācijas piemērošana konkrēti nerada vai katrā ziņā līdz šim nav radījusi rezultātus, kuri atšķirtos no rezultātiem, kas panākti, piemērojot tās pašas argumentāciju.

26 Spriedums, 2017. gada 15. marts, *Al Chodor* (C-528/15, EU:C:2017:213, 40. punkts).
27 Spriedums, 2017. gada 15. marts, *Al Chodor* (C-528/15, EU:C:2017:213, 45. punkts).
28 Spriedums, 2017. gada 15. marts, *Al Chodor* (C-528/15, EU:C:2017:213, 44. punkts).
29 Spriedums, 2017. gada 15. marts, *Al Chodor* (C-528/15, EU:C:2017:213, 41. punkts).
30 Spriedums, 2017. gada 15. marts, *Al Chodor* (C-528/15, EU:C:2017:213, 45. punkts).

55. Ir jānorāda, ka šīs abas judikatūrā sniegtās interpretācijas veido atkāpi no valsts tiesību normas teksta, kura pieņemta, izpildot Pamatlēmumu. Tomēr iesniedzējtiesa nelūdz Tiesu precizēt, vai tā ir vai nav pārsniegusi atbilstošas interpretācijas robežas. Katrā ziņā Tiesai nav ne jāinterpretē kādas dalībvalsts iekšējās tiesības, ne arī jānosaka, vai interpretācija, ko ir veikušas valsts iestādes, ir *contra legem* interpretācija [31].

56. Būtu jāpiebilst, ka no lēmuma par prejudiciāla jautājuma uzdošanu izriet, ka iesniedzējtiesas judikatūrā sniegto interpretāciju sistemātiski esot atspēkojusi *Gerechtshof Amsterdam* (Amsterdamas apelācijas tiesa). Tomēr iesniedzējtiesa savā lēmumu pieņemšanas praksē esot turpinājusi izmantot savu pašas judikatūrā sniegto interpretāciju. Tādējādi šīs abas judikatūrā sniegtās interpretācijas sistemātiski ir tikušas apšaubītas.

57. Es nedomāju, ka tas, ka šo judikatūrā sniegto interpretāciju piemērošana līdz šim nav radījusi atšķirīgus rezultātus, varētu novērst šādu konsekvences neesamību starp tām.

58. Protams, es neizslēdzu, ka šāda paralēlisma starp vairākām interpretācijām judikatūrā dēļ indivīds būtu spējīgs vispārīgi noteikt veidu, kā šīs interpretācijas varētu ietekmēt viņa tiesisko situāciju, lai arī kāda galu galā būtu piemērotā interpretācija.

59. Tomēr, pirmkārt, judikatūras, kurā ir noteikti indivīdu pamattiesību ierobežojumi, nekonsekvence būtiski samazinātu to skaidrību, precizitāti un paredzamību. Turklāt šī nekonsekvence varētu veicināt būtiskāku atšķirību attīstību starp attiecīgajām judikatūrā sniegtajām interpretācijām.

60. Šajā ziņā es norādu, ka, pēc TC domām, Nīderlandes tiesu abās judikatūrā sniegtajās interpretācijās nav konsekvences attiecībā uz brīdi, no kura lēmuma par EAO izpildi pieņemšanas termiņi tiek apturēti.

61. Būtu jāpiebilst, ka savos rakstveida apsvērumos Nīderlandes valdība apgalvo, ka iesniedzējtiesa regulāri piemēro Pamatlēmuma 17. pantā noteikto termiņu apturēšanu citos gadījumos, kas nav minēti lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu. Neatkarīgi no fakta, ka Nīderlandes valdība, atbildot uz jautājumu, kas tai tika uzdots tiesas sēdē, nav sniegusi nevienu piemēru, kas ilustrē šo apgalvojumu, tā ir uzsvērusi, ka sakarā ar Nīderlandes tiesu izmantoto interpretāciju judikatūras raksturu nevar izslēgt to nekonsekventu piemērošanu citos gadījumos, kuri nav minēti lēmumā par prejudiciāla jautājuma uzdošanu.

62. Otrkārt, nekonsekventa judikatūra, uz kuras pamata indivīda tiesības varētu tikt ierobežotas, izraisītu situāciju, kurā šis indivīds nebūtu spējīgs nepārprotami zināt un saprast viņam piemērotā ierobežojuma darbības mehānismu. Taču attiecībā uz indivīdu šim mehānismam ir galvenā nozīme, lai garantētu viņa pamattiesību ierobežojuma leģitimitāti un lai viņš varētu apstrīdēt šo ierobežojumu kompetentajās iestādēs. Tādējādi tādos apstākļos, kādi ir šajā lietā, indivīds, kas kritizē judikatūrā sniegto interpretāciju, kuru ir atzinusi pirmās instances tiesa, iepriekš zina, ka otrās instances tiesa, kas piekrīt viņa kritikai, tomēr apstiprinās sākotnējo lēmumu, izmantojot savu pašas judikatūrā sniegto interpretāciju.

63. Ņemot vērā šos apsvērumus, es uzskatu, ka Hartā garantēto tiesību ierobežojums, kas ieviests saskaņā ar divām judikatūrā sniegtām interpretācijām, kuru pamatā ir atšķirīgas argumentācijas un kuras sistemātiski tiek apšaubītas, neatbilst prasībai par juridiskā pamata esamību Hartas 52. panta 1. punkta izpratnē. Ņemot vērā, ka vismaz viena no šo secinājumu 46. punktā minētajām prasībām nav izpildīta, nav jāpārbauda, vai, lai nodrošinātu valsts tiesību saderību ar Savienības tiesībām, Hartā garantēto tiesību ierobežojums var tikt ieviests judikatūras ceļā pretēji tiesību akta šī termina formālā nozīmē noteikumu skaidram formulējumam.

31 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2006. gada 13. jūlijs, *Manfredi* u.c. (no C-295/04 līdz C-298/04, EU:C:2006:461, 70. punkts).

64. Šādas judikatūrā sniegtās interpretācijas *a fortiori* neatbilst prasībām, kuras noteiktas attiecībā uz Hartas 6. pantā garantēto tiesību ierobežošanu, kas izpaužas kā indivīda turēšana apcietinājumā, jo tās, kā tikko to izskaidroju šo secinājumu 52. punktā, ir īpaši stingras prasības.

65. No iepriekš minētā izriet, ka tādos apstākļos, kādi ir šajā lietā, tiesību uz brīvību ierobežojumam, kas izpaužas kā indivīda turēšana apcietinājumā pēc 90 dienu termiņa beigām no aizturēšanas dienas, nav juridiskā pamata valsts līmenī. Šajā lietā atbilstoši *OLW* 22. panta 4. punktam izpildes tiesu iestādei ir pienākums izbeigt saskaņā ar EAO pieprasītās personas apcietinājumu. Līdz ar to ir jāizvērtē šī pienākuma atbilstība Pamatlēmumam.

B. Par beznosacījumu pienākumu atbrīvot saskaņā ar EAO pieprasīto personu

66. TC un Nīderlandes valdība apgalvo, ka *OLW* 22. panta 4. punkts izriet no valsts likumdevēja apzināti izdarītas izvēles. Šo argumentu es saprotu tādējādi, ka, pēc šo ieinteresēto personu domām, transponējot Pamatlēmumu, dalībvalsts var ieviest tiesību normu, kurā izpildes tiesu iestādēm ir noteikts pienākums atbrīvot saskaņā ar EAO pieprasīto personu, tiklīdz ir pagājuši termiņi, kas noteikti minētā Pamatlēmuma 17. pantā.

67. Es šādam viedoklim nepiekrītu.

68. Pirmkārt, Pamatlēmumā izsmeļoši nav reglamentēti visi aspekti saistībā ar procedūru, kuras ietvaros tiek pieņemti lēmumi par EAO izpildi. Tādējādi dalībvalstis var ieviest pašas savus risinājumus, lai papildinātu sistēmu, kas izveidota ar šo Pamatlēmumu. Tomēr, lai nodrošinātu minētā Pamatlēmuma mērķi, ir jānosaka zināmi ierobežojumi attiecībā uz rīcības brīvību, kas šajā ziņā ir dalībvalstīm [32].

69. Proti, kā izriet no sprieduma *Lanigan* [33], vispārīgs beznosacījumu pienākums atbrīvot saskaņā ar EAO pieprasīto personu, ja kopējais pieprasītās personas apcietinājuma laikposms pārsniedz Pamatlēmuma 17. pantā noteiktos termiņus, varētu ierobežot ar Pamatlēmumu ieviestās nodošanas sistēmas efektivitāti un tādējādi radīt šķēršli tajā izvirzīto mērķu sasniegšanai.

70. Pamatlēmuma 12. panta otrajā teikumā tiešām ir atsauce uz izpildes dalībvalsts tiesībām, lai precizētu, ka provizoriska atbrīvošana ir iespējama ikvienā brīdī saskaņā ar iekšējām tiesībām. Tomēr attiecībā uz šādu atbrīvošanu saskaņā ar iekšējām tiesībām, kā izriet no šīs tiesību normas formulējuma, ir izvirzīts noteikums, ka minētās dalībvalsts kompetentā iestāde veic visus pasākumus, ko tā uzskata par vajadzīgiem, lai novērstu pieprasītās personas bēgšanu. Savukārt, ja ar brīvības atņemšanu nesaistīti pasākumi neļauj garantēt, ka nodošana būs iespējama, izpildot pienākumu izbeigt apcietinājumu, izpildes tiesu iestāde nevarētu izpildīt pienākumu, kas paredzēts Pamatlēmuma 17. panta 5. punktā. Saskaņā ar šo tiesību normu tiesu iestādei ir jānodrošina tas, ka materiālie nosacījumi, kas nepieciešami faktiskai personas nodošanai, būtu ievēroti arī turpmāk.

71. Otrkārt, varētu rasties jautājums, vai *OLW* 22. panta 4. punktā patiešām ir pausta Nīderlandes likumdevēja griba piemērot augstāku pamattiesību aizsardzības standartu nekā standarts, kas izriet no Pamatlēmuma normām.

32 Skat. spriedumu, 2013. gada 30. maijs, F (C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, 52., 56. un 58. punkts). Attiecībā uz rīcības brīvību, kas ir dalībvalstīm, transponējot Pamatlēmumu, skat. Peers, S., *EU Justice and Home Affairs Law (Volume II: EU Criminal Law, Policing, and Civil Law)*, 4. izdevums, OUP, Oksforda, 2016, 91., 92. un 95. lpp.

33 Spriedums, 2015. gada 16. jūlijs (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 50. punkts).

72. Tomēr es uzskatu, ka ar valsts tiesību normu, ar kuru izpildes tiesu iestādei ir noteikts pienākums izbeigt pieprasītās personas apcietinājumu pēc 90 dienu termiņa beigām, lai gan pastāv izņēmuma apstāklis Pamatlēmuma 17. panta 7. punkta izpratnē, tiktu apšaubīta minētajā Pamatlēmumā definētā pamattiesību aizsardzības standarta vienotība un apdraudēta tā efektivitāte to iemeslu dēļ, kuri ir konkretizēti šo secinājumu iepriekšējos punktos. Man šķiet, ka šī argumentācija ir tā, kuru Tiesa ir piemērojusi spriedumā *Melloni* [34].

73. Treškārt, kā norāda Čehijas Republikas valdība, vispārīgs beznosacījumu pienākums atbrīvot saskaņā ar EAO pieprasītās personas, tiklīdz ir pagājis 90 dienu termiņš no šo personu aizturēšanas dienas, varot sekmēt šo personu novilcinošas darbības, kuru mērķis ir radīt šķēršli EAO izpildei.

74. Ceturtkārt, ir jānorāda, ka tādas tiesību normas, ar kuru ir transponēts Pamatlēmums, kā *OLW* 22. panta 4. punkts stingra piemērošana varētu atturēt valsts tiesas iesniegt prejudiciālos jautājumus, ja pēc saskaņā ar EAO pieprasītās personas atbrīvošanas pēc 90 dienu termiņa beigām šī persona varētu aizbēgt. Šajā kontekstā ir jānorāda, ka Tiesa jau ir nospriedusi, ka valsts tiesību norma, kuras rezultātā valsts tiesnesis, iespējams, izvēlēsies atturēties uzdot prejudiciālus jautājumus Tiesai, aizskar valsts tiesu prerogatīvas, kas tām ir atzītas LESD 267. pantā, un tādējādi Tiesas un valsts tiesu sadarbības, kura izveidota ar prejudiciālā lūguma procedūru, iedarbīgumu [35].

75. Šo iemeslu dēļ uzskatu, ka vismaz gadījumos, kad ar brīvības atņemšanu nesaistīti pasākumi nevar garantēt, ka nodošana joprojām būs iespējama, Pamatlēmumam ir pretrunā beznosacījumu pienākums atbrīvot saskaņā ar EAO pieprasīto personu, ja kopējais pieprasītās personas apcietinājuma laikposms pārsniedz Pamatlēmuma 17. pantā noteiktos termiņus. Tagad ir jāizvērtē iesniedzējtiesas jautājumi par to, vai pastāv pienākums atkāpties no iekšējo tiesību normām, kuras nav saderīgas ar Savienības tiesībām.

C. Par valsts tiesas pienākumu atkāpties no savu iekšējo tiesību normām, kuras nav saderīgas ar Savienības tiesībām

76. Vispirms norādīšu, ka, izņemot pakārtota un vispārēja rakstura jautājumus, iesniedzējtiesa nav izvērsusi problemātiku saistībā ar pienākumu atkāpties no iekšējo tiesību normām, kuras nav saderīgas ar Savienības tiesībām. Šo problemātiku arī nav sīkāk aplūkojuši ieinteresētie lietas dalībnieki savos apsvērumos.

77. Šo iemeslu dēļ es savā analīzē sniegšu tikai galvenos apsvērumus, lai sniegtu lietderīgu atbildi iesniedzējtiesai.

78. Spriedumā *Popławski* [36] Tiesa ir nospriedusi, ka Pamatlēmuma normām nav tiešas iedarbības. Būtu jāpiebilst, ka šajā spriedumā Tiesa ir uzsvērusi iestāžu pienākumu veikt interpretāciju atbilstīgi valsts tiesībām [37].

34 Spriedums, 2013. gada 26. februāris (C-399/11, EU:C:2013:107, 56.–63. punkts). Atgādinājumam – šajā spriedumā Tiesa ir konstatējusi, ka atļaut dalībvalstij atsaukties uz Hartas 53. pantu, lai pakļautu aizmuguriski notiesātas personas nodošanu nosacījumam, kas nav paredzēts Savienības tiesiskajā regulējumā, nozīmētu, ka, apšaubot ar šo tiesisko regulējumu definēto pamattiesību aizsardzības standarta vienotību, tiktu pārkāpti tiesiskās paļāvības un abpusējās atzīšanas principi, kurus ar šo lēmumu ir paredzēts aizsargāt, un tādējādi tas apdraudētu minētā pamatlēmuma efektivitāti.

35 Spriedums, 2016. gada 5. jūlijs, *Ognyanov* (C-614/14, EU:C:2016:514, 25. punkts).

36 Spriedums, 2017. gada 29. jūnijs (C-579/15, EU:C:2017:503, 26. punkts).

37 Spriedums, 2017. gada 29. jūnijs, *Popławski* (C-579/15, EU:C:2017:503, 31. punkts).

79. Savukārt spriedumā *Popławski*[38] Tiesa nav atbildējusi uz jautājumu, vai izpildes tiesu iestādei ir jāatkāpjas no tādas valsts tiesību normas piemērošanas, kas pieņemta, izpildot Pamatlēmumu, ja, pirmkārt, šī tiesību norma nav saderīga ar šo Pamatlēmumu un ja, otrkārt, tās atbilstīga interpretācija izraisītu valsts tiesību *contra legem* interpretāciju. Iesniedzējtiesa, kas uzdeva prejudiciālo jautājumu, par kuru tika taisīts šis spriedums, ir iesniegusi otro lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu un no jauna ir jautājusi Tiesai, vai šāds pienākums pastāv[39].

80. Es uzskatu, ka tādos apstākļos, kādi ir šajā lietā, uz jautājumu, vai izpildes tiesu iestādei nav jāpiemēro Pamatlēmumam pretrunā esoša valsts tiesību norma, ir jāsniedz noliedzoša atbilde.

81. Pirmkārt, ir taisnība, ka saistībā ar pienākumu atkāpties no valsts tiesību normas, kura nav saderīga ar Savienības tiesībām, doktrīnā ir nošķirta "aizstāšanas iedarbība" un "izslēgšanas iedarbība" attiecībā uz Savienības tiesību aktiem. Koncepts par izslēgšanas iedarbību ir balstīts uz ideju, ka, lai gan nav Savienības tiesību akta tiešas iedarbības, valsts iestādes var atkāpties no valsts tiesību normas, kas nav saderīga ar šo tiesību aktu[40].

82. Tomēr neatkarīgi no pārprotamības, kāda ir nošķirumam starp šīm abām iedarbībām, ir jānorāda, ka tiesvedībā pamatlietā viena pret otru vēršas nevis divas privātpersonas, bet gan prokuratūra un indivīds, no kā izriet, ka tā attiecas vienīgi uz Savienības tiesību piemērošanas problemātiku vertikālās attiecībās. Līdz ar to, lai atkāptos no tādas valsts tiesību normas kā *OLW* 22. panta 4. punkts, kurā netiek pieļauta saskaņā ar EAO pieprasītas personas turēšana apcietinājumā pēc 90 dienu termiņa beigām no šīs personas aizturēšanas dienas, attiecīgajai dalībvalstij attiecībā uz šo personu būtu jāatsaucas uz Pamatlēmumu, kura transponēšanu valsts tiesībās šī dalībvalsts ir veikusi kļūdaini. Taču šāda Pamatlēmuma izmantošana izraisītu apgrieztas tiešas iedarbības situāciju, ko Tiesa jau vairākkārt ir nosodījusi[41].

83. Otrkārt, atkāpšanās no *OLW* 22. panta 4. punkta rezultātā tiktu radītas nevis tikai vienkārši negatīvas sekas uz trešo personu tiesībām, kas izriet no Pamatlēmuma piemērošanas lietā, kurā viena pret otru vēršas divas valsts vienības, bet notiktu nopietna iejaukšanās TC tiesībās uz brīvību tiesvedības ietvaros, vēršoties pret valsts struktūru[42].

84. Turklāt atšķirībā no prejudiciālā jautājuma, kurš iesniegts lietā *Popławski* (C-579/17, kas pašlaik tiek izskatīta Tiesā), iesniedzējtiesa šajā lietā uzskata, ka tā ir spējīga interpretēt valsts tiesību normu, kas pieņemta, izpildot Pamatlēmumu, respektējot *contra legem* interpretācijas aizliegumu un tādā veidā, lai ar tās piemērošanu tiktu sasniegts šim Pamatlēmumam atbilstošs rezultāts. Tomēr, izmantojot savu interpretāciju, iesniedzējtiesa būtībā mēģina ierobežot saskaņā ar EAO pieprasītās personas tiesības uz brīvību. Šādi rīkojoties, šī tiesa saskaras ar tiesiskās drošības principu, kas nostiprināts Hartas 52. panta 1. punktā prasības par juridiskā pamata esamību formā. Tāpat neatkarīgi no tā, kāds ir šajā ziņā izraudzītais juridiskais pamats, valsts tiesa nevar atkāpties no *OLW* 22. panta 4. punkta, neņemot vērā tiesiskās drošības principu.

38 Spriedums, 2017. gada 29. jūnijs (C-579/15, EU:C:2017:503).

39 Pirmais prejudiciālais jautājums lietā *Popławski* (C-573/17, kas pašlaik tiek izskatīta Tiesā) ir formulēts šādi: "Ja izpildes tiesu iestāde valsts tiesību normas par pamatlēmuma īstenošanu nevar interpretēt tādējādi, lai panāktu pamatlēmumam atbilstošu rezultātu, vai tai atbilstoši pārākuma principam minētajam pamatlēmumam pretrunā esošās valsts tiesību normas nav jāpiemēro?"

40 Par aizstāšanas iedarbības un izslēgšanas iedarbības nošķiršanu skat. Dougan, M., "When worlds collide! Competing visions of the relationship between direct effect and supremacy", *Common Market Law Review*, 2007, 44. sēj., Nr. 4, 931.–963. lpp.; Figueroa Regueiro, P. V., "Invocability of Substitution and Invocability of Exclusion: Bringing Legal Realism to the Current Developments of the Case-Law of "Horizontal" Direct Effect of Directives", *Jean Monnet Working Paper*, 2002, Nr. 7, 28.–34. lpp.

41 Skat. attiecībā uz direktīvām spriedumus, 1979. gada 5. aprīlis, *Ratti* (148/78, EU:C:1979:110, 22. punkts), un 1987. gada 8. oktobris, *Kolpinghuis Nijmegen* (80/86, EU:C:1987:431, 10. punkts).

42 Skat., *a contrario*, spriedumu, 2013. gada 21. marts, *Salzburger Flughafen* (C-244/12, EU:C:2013:203, 46. un 47. punkts). Par doktrīnā sniegtajām interpretācijām attiecībā uz atsauci, kuru ir veikusi Tiesa 2004. gada 7. janvāra spriedumā *Wells* (C-201/02, EU:C:2004:12, 57. punkts), skat. Squintani, L., Vedder, H.H.B., "Towards Inverse Direct Effect? A Silent Development of a Core European Law Doctrine", *Review of European Comparative & International Environmental Law*, 23.(1). sēj., 2014, 147.–149. lpp.

85. Ņemot vērā iepriekš minēto, es uzskatu, ka tādos apstākļos kā izskatāmajā lietā izpildes tiesu iestāde nevar atsaukties uz Pamatlēmuma normām nolūkā atkāpties no tādas valsts tiesību normas kā *OLW* 22. panta 4. punkts, kas pieņemta, izpildot Pamatlēmumu, tādējādi radot nelabvēlīgus apstākļus saskaņā ar EAO pieprasītajai personai.

VII. Secinājumi

86. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, es iesaku Tiesai uz *rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa, Nīderlande) uzdoto prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi:

Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 6. pantam un 52. panta 1. punktam ir pretrunā, ja judikatūras ceļā tiek ieviests tiesību uz brīvību ierobežojums, kas izpaužas kā saskaņā ar Eiropas apcietināšanas orderi (EAO) pieprasītās personas turēšana apcietinājumā pēc 90 dienu termiņa beigām no šīs personas aizturēšanas dienas, ja šis ierobežojums ir balstīts uz tādas valsts tiesību normas kā *Overleveringswet* (Likums par personas nodošanu) 22. panta 4. punkts, kurā izpildes tiesu iestādei ir noteikts pienākums atbrīvot šādu personu pēc šī termiņa beigām, dažādām judikatūrā sniegtām interpretācijām.